

מרכז השלטון האזורי בישראל

למריק אף כבית

17 בדצמבר 2025
כ"ז בכסלו תשפ"ו
סימוכין: 0001060

תזכיר חוק הגדלת ההכנסות העצמיות של הרשויות המקומיות ושינויים בנוסחת מענק האיזון במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2026
נייר עמדה ראשוני מטעם מרכז השלטון האזורי

מרכז השלטון האזורי מתכבד להעביר את התייחסותו הראשונית לתזכיר חוק הגדלת ההכנסות העצמיות של הרשויות המקומיות ושינויים בנוסחת מענק האיזון במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2026.

כללי

מרכז השלטון האזורי מייצג את כלל המועצות האזוריות במדינת ישראל. ההתייחסות להצעת החוק מוסיפה על עמדת השלטון האזורי בכל הנוגע לפרק "הגדלת הכנסות עצמיות ושינויים בנוסחת מענק האיזון" אשר התקבלה במסגרת החלטת הממשלה שאושרה ביום 4/12/25 ואשר אינה מצריכה שינוי חקיקה.

פרק הגדלת ההכנסות העצמיות של הרשויות המקומיות
סעיף 1 – תיקון פקודת העיריות (הוספת סעיף קטן ג' לסעיף 9 לפקודה הדין באזור חלוקת ארנונה – תשתיות לאומיות מיוחדות).

1. הצעת החוק מהווה שינוי מהותי מהאופן בו הוצגה תכלית ההצעה במסגרת חוברת ההחלטות עליהם דנה הממשלה ביום 4/12/25. כך, בהצעת המחליטים נקבע כי מטרת התיקון היא הגברת הוודאות בהקמת תשתיות לאומיות והגדלת התמריץ הכלכלי לרשויות מקומיות להקמת תשתיות אלה. עיון בתזכיר החוק מעלה כי המחוקק מבקש ליצור ודאות רגולטורית ומנגנון חלוקת הכנסות ממתקני תשתית לרבות כאלה קיימים. **מדובר בשינוי מהותי של תכלית החקיקה אליה מתנגד מרכז השלטון האזורי.**
2. בעוד שכותרת הפרק עוסקת בהגדלת הכנסות עצמיות, סעיפי תזכיר החוק בפועל יוצרים מנגנון להסטת הכנסות מארנונה בין רשויות מקומיות, לרבות מרשויות המארחות מתקני תשתית לאומיים לרבות מתקנים קיימים, לרשויות סמוכות. מנגנון זה **אינו מגדיל הכנסות אלא פוגע ברשויות המארחות את התשתיות**. בשים לב לעובדה כי עיקר השטחים המסוגלים 'לארח' מתקני תשתית לאומית מצויים בשטחן של המועצות האזוריות, השלכות מנגנון שעקרונותיו לא ברורים דיים ולא ברור כיצד ייושמו, יכולות להיות הרוות גורל למועצות האזוריות ויש להבטיח כי אלה יסוכמו מראש ויובאו לבחינה יחד עם טיוטת החוק, ויתקיים לגבם הליך שקוף ומשתף כנדרש ממהלך חקיקה מרחיק לכת שכזה.
3. בניגוד לאופן הצגת הדברים בחוברת המחליטים לקראת חוק ההסדרים, התזכיר אינו כולל קביעה מפורשת או כוונה מפורשת כי תעריף ארנונה למתקני תשתית לאומיים יהיה גבוה יותר, כלומר אין כל וודאות כי יהיה מרכיב הכנסה תוספתי שישמש לתמרוץ רשויות שכנות למתקן, אלא התעריף הבסיסי הוא זה שיחולק מחדש.
4. נושא חלקות ההכנסות בין הרשויות אינו מוסדר בחוק כי אם נותר לקביעה בתקנות שר באופן המייצר ערפל סמיך אף יותר בעיקר שעה שזה מצטרף לאי הוודאות לענין קביעת תעריף ארנונה מוגדל לתשתית לאומית.
5. לבסוף, נותרה עמומה גם סוגיית התחולה של ההסדר העתידי על תשתיות קיימות.

סעיף 2 - תיקון החוק לקידום תשתיות לאומיות

1. סעיף 2 לתזכיר מרחיב את תחולת סעיף 46 לחוק תשתיות לאומיות גם על מיזמים המספקים מעל 25 אחוז מהפעילות הארצית בתחומם. **מרכז השלטון האזורי מתנגד לתיקון זה.** הכללת מיזמים אלה תחת הגדרת מיזם חיוני מועדף, משמעותה הלכה למעשה, נטרול סמכויות אכיפה מיידיות מידי הרשויות המקומיות וכפועל יוצא, עשוי לפגוע ביכולתן להגן על בריאות הציבור ולייצר עיכוב בירוקרטי במצבי חירום סביבתיים. **נדרש לקבוע סייג מפורש שלפיו ההגנות לא יחולו על צווים מינהליים דחופים שהוצאו על ידי רשות מקומית או ראש רשות במקרה של סכנה מיידית וממשית לבריאות הציבור או מפגע סביבתי חמור.**

סיכום

1. מרכז השלטון האזורי סבור כי תזכיר החוק במתכונתו הנוכחית חורג מתכליתו המוצהרת, פוגע ברשויות המארחות תשתיות לאומיות ומחליש את האוטונומיה המוניציפלית. נדרש תיקון מהותי של ההסדרים המוצעים בו, הבטחת תהליך משתף במסגרת קביעת התקנות ליישום הוראות התיקון לחוק וקביעת אמות מידה לחלוקת הכנסות המתבססים על אמות מידה רלוונטיות אינן נשענות רק על מאפיינים כלכליים והמביאות בחשבון גם את מאפייני השלטון האזורי והמרחב הכפרי. בכל הנוגע לתיקון החוק לתשתיות לאומיות, יש לתקן את החוק כך שלא ייגרעו סמכויות האכיפה של הרשויות ויישמר האיזון המתבקש בין הצורך בהקמת תשתיות חיוניות לבין פוטנציאל הפגיעה שלהן בבריאות הציבור ואיכות חיו. **2.** מסמך זה מצטרף למסמך ההתייחסות של השלטון האזורי בכל הנוגע לפרק ההכנסות העצמיות ועדכון מענק האיזון אשר נשלח למזכירות הממשלה טרם אישור החלטות ההסדרים ביום 4/12/25.